

YSO Haavisto Teija(YM)

24.02.2022
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto EU:n vuoteen 2030 ulottuvasta maaperästrategiasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 17.11.2021 tiedonannon EU:n maaperästrategiasta vuodelle 2030 (COM (2021) 699. Komissio esitteli maaperästrategian neuvoston ympäristötyöryhmässä 25.11.2021. Ympäristöneuvosto keskusteli tiedonannosta 20.12.2021.

Ranska ei aio käsitellä strategiaa puheenjohtajakaudellaan. Mahdollisesti seuraava puheenjohtajamaa Tšekin tasavalta käsittelee strategiaa kuluvan vuoden loppupuoliskolla.

Komissio tulee antamaan vuonna 2023 maaperän terveyttä koskevan säädösehdotuksen.

Maaperään liittyviä Suomen kantoja on käsitelty seuraavien viime aikoina annettujen komission aloitteiden yhteydessä: EU:n biodiversiteettistrategia (E 84/2020 vp), Pellolta Pöytään strategia (E 83/2020 vp), Toimintaohjelma kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta (E 69/2021 vp), kemikaalistrategia (E 142/2020 vp), EU:n metsästrategia (E106/2021), Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategia (E 47/2021 vp).

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä ja ajankohtaisena komission poikkileikkaavaa ja kunnianhimoista tiedonantoa vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n maaperästrategiasta, joka tarkastelee maaperää kokonaisvaltaisesti. Suomi pitää tärkeänä, että maaperästrategiassa esitetyillä toimilla turvataan maaperän, sen toimintojen ja ekosysteemipalveluiden säilyminen myös tuleville sukupolville. Suomi korostaa terveen maaperän merkitystä keskeisten ympäristöhaasteiden kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon ratkaisemisessa sekä ihmisten hyvinvoinnille ja ruokaturvalle. Maaperän suojelu ja kestävä käyttö ovat tärkeitä myös Suomen hallitusohjelman luonnon monimuotoisuutta, hiilineutraalisuutta, luonnonvarojen turvaamista ja kestävästä ruokajärjestelmästä koskevien tavoitteiden edistämisessä.

Suomi tukee komission visiota maaperän hyvästä terveydestä vuoteen 2050 mennessä. Suomi pitää strategian tavoitteita hyvinä ja toteaa niiden pitkälti sisältyvän jo aikaisempiin EU-strategioihin ja säädöksiin. Suomi pitää tärkeänä maaperää koskevien,

olemassa olevien ja valmisteilla olevien eri politiikkojen ja niiden tavoitteiden välistä koherenssia.

Suomi pitää tärkeänä, että maaperään kohdistuvat riskit arvioidaan ja, että maaperän suojeluun kohdistuvat toimet päätetään paikallisista ja kansallisista lähtökohdista käsin. Suomi korostaa, että strategian toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin huomioiden ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä alueelliset vaikutukset.

Suomi toteaa, että keskeisten termien määritelmien puute vaikeuttaa strategian tavoitteiden ja toimeenpanon vaikutusten arviointia, ja pitää tärkeänä, että keskeiset termit määritellään yhdessä jäsenvaltioiden kanssa.

Komissio tulee antamaan vuoteen 2023 mennessä maaperän terveyttä koskevan säädösehdotuksen, jonka avulla voitaisiin saavuttaa strategian tavoitteet. Suomi suhtautuu säädökseen avoimesti ja haluaa osallistua sen valmisteluun rakentavasti yhdessä muiden jäsenmaiden kanssa. Suomi pitää hyvänä, että säädöksessä tullaan esittämään määritelmät keskeisille termeille. Säädösehdotukseen suunniteltua kaivettua maa-ainesta koskevaa todistusta Suomi kuitenkin pitää puhtaiden maamassojen osalta tarpeettoman raskaana menettelynä, joka aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Kiinteistökauppoihin liittyvän maaperän terveyttä koskevan todistuksen osalta Suomi pitää tärkeänä, että kiinteistökauppojen yhteydessä ostajalla on käytettävissään tietoa maaperän tilasta ja vaadittavan tiedon taso tulee olla suhteessa alueella harjoitetusta toiminnasta aiheutuneeseen maaperän pilaantumisriskiin. Suomi katsoo, että tiedonsaannin varmistamisessa tulisi pyrkiä välttämään ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja hyödyntämään digitaalisuuden tarjoamia mahdollisuuksia.

Komission mukaan on kehitettävä ja hyväksyttävä maaperän terveyttä kuvaavia indikaattoreita ja niiden arvojen vaihteluvälejä, jotka olisi saavutettava vuoteen 2050 mennessä maaperän hyvän terveyden varmistamiseksi. Suomi katsoo, että kynnysarvojen laatimisessa tulee huomioida paras olemassa oleva tieto erilaisista olosuhteista, ja että ne tulee laatia yhteistyössä jäsenmaiden ja sidosryhmien kanssa. Suomi suhtautuu tässä vaiheessa varauksellisesti oikeudellisesti sitoviin kynnysarvoihin ja haluaa lisätietoja niiden käyttötavasta. Suomi katsoo, että kynnysarvojen määrittely on haasteellista jäsenmaiden sisäisen ja jäsenmaiden välisen ilmastollisen, maantieteellisen ja geologisten olosuhteiden vaihtelun takia. Mikäli strategian toimeenpanossa edetään maaperän terveyttä koskevan lainsäädännön suuntaan, tulisi säädöksen mahdollistaa kansallisesti määritellyt maaperään kohdistuvat uhkat ja jäsenmaiden kohdentaa kustannustehokkaat toimenpiteet näiden hallitsemiseksi.

Suomi tunnistaa tarpeen kehittää maaperän terveyden tilan seurantaan riittävällä tarkkuudella, varmistaa toiminnan riittävä laatu ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Strategian toimeenpanoon liittyvien ehdotusten valmistelussa Suomi tarkastelee huolella, millaisia EU-tason lainsäädäntötoimia mahdollisesti esitetään metsien tilan seurantaan, raportointiin ja tietojen keruuseen. Suomi toteaa, että metsäpolitiikka kuuluu kansalliseen toimivaltaan, (E106/2021, EU:n metsästrategia).

Maaperä keskeisenä ratkaisuna suuriin haasteisiimme

Suomi pitää tärkeänä ilmastomuutoksen hidastamista, maaperän kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, hiilivarastojen ja -nielujen ylläpitämistä ja

vahvistamista sekä orgaanisen aineksen säilyttämistä maaperässä sekä korostaa maaperän merkitystä biologisen tuotannon, kuten ruuantuotannon kannalta.

Suomi pitää kannatettavana kaivettujen maamassojen ja rakennettujen maa-alueiden uudelleenkäyttöä.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen, että jäsenmaat asettaisivat itselleen vähentämistavoitteita koskien rakentamattoman maa-alueen ottamista rakennuskäyttöön, mutta suhtautuu myönteisesti maankäytön seurantaan koskevaan raportointiin. Suomi näkee esitetyn maan käyttöönoton hierarkian hyödyllisenä lähestymistapana. Suomi pitää tarpeellisena, että komissio laatii ohjeita siitä, miten maaperän sulkemista rakentamalla voidaan vähentää. Maan käyttöönoton hierarkiaan kuuluvan kompensaation osalta Suomessa on käynnissä ekologista kompensointia koskeva selvitystyö.

Suomi pitää tärkeinä toimia maaperän monimuotoisuuden kartoittamiseksi, arvioimiseksi, suojelemiseksi ja ennallistamiseksi. Toimenpiteiden ja päätöksenteon tueksi tarvitaan tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa maaperän biodiversiteetistä, ekosysteemipalveluista ja niihin vaikuttavista tekijöistä eri alueilla ja maalajeilla.

Suomi pitää tarpeellisena, että maaperän kestävää käyttöä ja vesienhoitoa tarkastellaan ja koordinoidaan yhdessä. On olennaista käsitellä johdonmukaisesti maaperään ja pohjaveteen vaikuttavia politiikkoja, esimerkiksi EU:n erityistä huolta aiheuttavia ja/tai uusia huolta aiheuttavia pilaavia aineita koskevien maaperän ja pohjavesien prioriteettilistojen osalta. Suomi pitää hyvänä maaperästrategian toimeenpanon edistämistä yhteistyössä vesipuitedirektiivin ja EU:n kemikaalipolitiikan kanssa. Suomi kannattaa tiedonvaihtoa maaperän, veden ja sedimentin välistä yhteyttä koskevista käytännöistä eri jäsenvaltioiden välillä ja pitää hyvänä komission aikomusta julkaista sedimentin kestävää hoitoa koskevia ohjeita. Suomi pitää tärkeänä monitavoitteisten luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämistä vesien ja maaperän suojelussa.

Maaperän ja maan huonontumisen ehkäiseminen ja maaperän terveyden palauttaminen

Suomi kannattaa kestävien maaperän hoitokäytäntöjen edistämistä ja siihen liittyvää tutkimusta, ja pitää tärkeänä, että niiden laatimisessa otetaan huomioon jäsenmaiden erilaiset lähtötilanteet ja olosuhteet. Suomi kannattaa maaperän hoitoa ja ravinnehuoltoa koskevien onnistuneiden ratkaisujen levittämistä erilaisten verkostojen avulla. Suomi pitää hyvänä maaperän kestävä hoidon edistämistä elintarvikejärjestelmän toimijoiden vapaaehtoisilla sopimuksilla.

EU:n yhteisellä maatalouspolitiikalla on keskeinen rooli maatalousmaiden maaperän hoidossa ja käytössä. Suomi toteuttaa erityistavoitteita kansallisiin tarpeisiin perustuen strategiasuunnitelman kautta.

Suomi suhtautuu varauksellisesti TESTAA MAAPERÄSI ILMAISEKSI – aloitteeseen ja pitää tätä koskevia lisätietoja tarpeellisina. Tällaisen järjestelmän käyttöönottoa harkittaessa tulee ottaa huomioon jäsenmaissa jo käytössä olevat järjestelmät päällekkäisten toimintojen välttämiseksi.

Suomi pitää oleellisena, että Euroopassa pilaantuneiden alueiden tunnistamisessa edistytään ja että pilaantuneiksi todetuista, epäillyistä, puhdistetuista ja puhtaaksi

todetuista kohteista kootut tiedot ovat luotettavia ja helposti saatavilla. On myös tärkeää, että pilaantuneiden alueiden kunnostamisessa edistytään ja erityistä huomiota tulisi kiinnittää kunnostamisen riskiperusteisuuteen, kestävyys ja kiertotalouden edistämiseen.

Suomi katsoo, että erityistä huolta aiheuttavista ja/tai uusista huolta aiheuttavista maaperää pilaavista aineista ja niiden pitoisuuksista maaperässä tarvitaan lisää tutkimustietoa. Suomi pitää tärkeänä, että mahdollisen prioriteettilistan laatimisessa otetaan huomioon jo muut, esimerkiksi vesille asetetut, haitalliset ja vaaralliset aineet sekä niille asetetut ympäristölaatuvaatimukset.

Tarvitaan lisää tietoa maaperästä

Suomi pitää tärkeänä, että maaperän tilan seuranta on riskiperusteista ja kohdennettua ja sen toimeenpanon tulisi tapahtua vaiheittain. Seurannan tulisi olla kustannustehokasta ja tuottaa vertailukelpoista tietoa. Suomessa on hyvin vähän maaperäseurantaa ja se perustuu kemiallisten muuttujien seurantaan.

Suomi pitää tärkeänä, että maaperää koskevan tutkimukseen kohdennetaan riittävästi resursseja. Rahoitusta olisi tärkeää kohdentaa erityisesti maaperän tilan huonontumisen torjuntaan, maaperän monimuotoisuuden parantamiseen, maaperän innovatiivisten kunnostusmenetelmien tutkimukseen sekä kestävien viljelymenetelmien tutkimukseen erityisesti maaperän kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseksi ja hiilensidonnan todentamiseksi pelloilla ja metsissä.

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 17.11.2021 EU:n maaperästrategian (COM(2021) 699 final), joka on Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) aloite. Strategialla päivitetään vuonna 2006 annettua edellistä EU:n maaperästrategiaa.

Komission tärkeimmät ehdotukset ovat maaperää koskevat tavoitteet vuoteen 2030 ja 2050 sekä toimenpide-ehdotukset ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi, maaperän kestävä käytön ja hoidon edistämiseksi, luontokadon ja aavikoitumisen torjumiseksi, haitallisten aineiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi, maaperätutkimuksen lisäämiseksi ja maaperäseurannan kehittämiseksi.

Euroopan komission tiedonannon keskeinen viesti on, että maaperänsuojelu tulee saada samalle tasolle vesien, ilman ja merien suojelun kanssa. Maaperän jatkuva huonontuminen on saatava pysäytettyä ja kehityksen suunta käännettyä. Tämä tulee vaatimaan kiireellisesti kattavia ja laajoja toimia niin kansallisella ja EU-tasolla kuin globaalistakin monilta yhteiskunnan eri toimijoilta. Maaperästrategia on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Strategia linkittyy läheisesti useisiin EU:n vihreän kehityksen ohjelman aloitteisiin, etenkin EU:n biodiversiteettistrategiaan (COM(2020) 380 final) ja ilmastomuutokseen sopeutumisstrategiaan (COM(2021) 82 final) sekä EU:n pöytäkirjaan strategiaan (COM(2020) 381 final).

Johdanto

Maaperä ja siinä elävät lukuisat eliöt tuottavat meille ravintoa, biomassaa, kuituja

ja raaka-aineita ja lisäksi ne säätelevät veden, hiilen ja ravinteiden kiertokulkua. Maaperässä elää 25 % maapallon eliöistä ja siihen on varastoitunut merkittävä määrä hiiltä ja vettä. EU-alueen maaperästä arvioidaan 60 – 70 % olevan eri asteisesti huonontunutta kestävämmän maankäytön ja -hoidon, liiallisen hyödyntämisen ja epäpuhtauspäästöjen seurauksena

Visio ja tavoitteet

Uuden maaperästrategian visiona on, että vuoteen 2050 mennessä EU:n maaperän ekosysteemit ovat terveitä sekä entistä kestävämpiä ja maaperän suojelusta, kestävästä käytöstä ja ennallistamisesta on tullut vakiintunut käytäntö.

Strategiassa esitetyt tavoitteet vuoteen 2030 ja vuoteen 2050 perustuvat EU:n jo olemassa oleviin direktiiveihin, strategioihin ja kansainvälisiin sitoumuksiin.

Keskipitkän aikavälin tavoitteet vuodelle 2030:

- Torjutaan aavikoitumista, ennallistetaan huonontunutta maaperää, esimerkiksi aavikoitumisen ja tulvien tai kuivuuden vaivaamilla alueilla sekä pyritään saavuttamaan maaperän huonontumisen nollassa (land degradation neutrality). (Kestävän kehityksen tavoite 15.3)
- Merkittävät alueet tilaltaan huonontuneista ja runsashiilistä ekosysteemeistä, mukaan lukien maaperä, on ennallistettu. (Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia, COM (2020) 380)
- Saavutetaan maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden sektorilla (LULUCF) 310 miljoonaa tonnia CO₂ ekvivalenttia vuodessa vastaava kasvihuonekaasujen nettopoistuma EU-alueella. (Ehdotus LULUCF-asetuksen muuttamisesta, COM (2021) 554)
- Saavutetaan pintavesien hyvä ekologinen ja kemiallinen tila sekä pohjavesien hyvä kemiallinen ja määrällinen tila vuoteen 2027 mennessä. (Vesipuitelidirektiivi 2000/60/EY).
- Vähennetään ravinnehävikkiä vähintään 50 %, kemiallisten torjunta-aineiden kokonaiskäyttöä ja -riskiä 50 % sekä vaarallisimpien torjunta-aineiden käyttöä 50 % vuoteen 2030 mennessä. (EU:n Pellolta pöytään -strategia, COM (2020) 381)
- Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus on edennyt merkittävästi. (Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia, COM (2020) 380)

Pitkän aikavälin tavoitteet:

- Saavutetaan tilanne, jossa rakentamatonta maata ei enää oteta nettomääräisesti infrastruktuurin käyttöön (no net land take). (Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa, KOM (2011) 571, EU:n seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma, päätös N:o 1386/2013/EU)
- Vähennetään maaperän pilaantuminen tasolle, jota ei enää pidetä haitallisena terveydelle ja luonnon ekosysteemeille ja joka kunnioittaa maapallon resurssien rajoja, ja luodaan näin myrkytön ympäristö (Terve maapallo kaikille – EU:n toimintasuunnitelma: ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta”, COM (2021) 400)
- Saavutetaan ilmastoneutraali Eurooppa ja pyritään ensimmäisessä vaiheessa saavuttamaan maankäyttösektorin ilmastoneutraalius EU:ssa vuoteen 2035 mennessä. (Ilmastolakia koskeva asetus (EU) 2021/1119, Ehdotus LULUCF-asetuksen muuttamisesta, COM (2021) 554).
- Toteutetaan vuoteen 2050 mennessä EU:ssa ilmastokestävä yhteiskunta, joka on kaikilta osin varautunut ilmastonmuutoksen väistämättömiin vaikutuksiin. (EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, COM (2021) 82)

Maaperästrategiassa on kuvattu maaperänsuojelun viitekehys ja esitetään toimenpiteitä maaperän suojelemiseksi ja ennallistamiseksi sekä sen kestävästä käytöstä ja hoidon edistämiseksi.

Komissio katsoo, että EU:n maaperää koskevan lainsäädännön puutteiden korjaamiseksi, maaperän huonontumisen rajat ylittävien vaikutusten vähentämiseksi, yhtäläisten markkinaolosuhteiden turvaamiseksi, politiikan koherenssin edistämiseksi ja ilmasto-, luonnon monimuotoisuus-, ruokaturvan- ja vesiensuojelun tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan maaperän terveyttä koskevan säädösehdotus, jonka se tulee antamaan vuonna 2023.

Maaperä on komission määritelmän mukaan terve, kun se on hyvässä kemiallisessa, biologisessa ja fysikaalisessa kunnossa ja pystyy jatkuvasti tarjoamaan mahdollisimman monia ekosysteemipalveluita.

Komissio katsoo, että EU:n erityyppisillä maaperillä on yhteisiä piirteitä, joiden pohjalta on mahdollista kehittää ja hyväksyä maaperän terveyttä kuvaavia indikaattoreita ja niiden kynnsarvoja tai vaihteluvälejä, joiden avulla voidaan arvioida, onko tavoite terveestä maaperästä saavutettu vuonna 2050. Nämä indikaattorit sisältyisivät maaperän terveyttä koskevaan säädösehdotukseen. Niiden valmistelu tehtäisiin EU:n laajennetussa maaperäasiantuntijaryhmässä.

Maaperä ratkaisun avaimena suurissa haasteissa

Maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden sektorin (LULUCF) vuosina 2013 – 2018 maaperään sitoman hiilidioksidin määrä on vähentynyt 20 % EU-alueella. Kasvihuonekaasujen nettopäästöjen nollatason saavuttamiseksi v. 2050 tarvitaan toimia hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi eloperäisiltä mailta ja hiilensidonnan lisäämiseksi kivennäismaihin. Komissio harkitsee, että biodiversiteettistrategiaan liittyvässä luonnon ennallistamisesta koskevassa säädösehdotuksessa rajoitettaisiin eloperäisten maiden ojituksia, asetettaisiin tavoitteita hoidettujen ja ojitettujen turvemaiden ennallistamiselle ja edellytettäisiin toimia kivennäismaiden orgaanisen hiilen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Lisäksi komissio aikoo osallistua kansainvälisiin aloitteisiin kuten maailmanlaajuinen turvemaa-aloite ja 4/1000-aloite. Ranska esitteli viimeksi mainitun aloitteen Pariisin ilmastokokouksessa 2015 ja sen mukaan maaperän hiilensidonnan lisääminen neljällä promillessa eli 0,4 prosentilla vuodessa vähentäisi merkittävästi ihmisten aiheuttamia vuosittaisia hiilidioksidipäästöjä. Muita kivennäismaihin liittyviä toimia ovat EU:n hiiliviljelyaloite ja lainsäädäntöehdotus hiilipoistumien sertifiointista.

Koska maaperä muodostuminen on hidasta, komissio pitää maaperän harkittua käyttöä välttämättömänä. Komissio arvioi maaperän terveyttä koskevan säädösehdotuksen valmistelun yhteydessä tarvetta ja mahdollisuuksia lisätä kaivettujen maamassojen uudelleenkäyttöä 'kaivettua maa-ainesta koskevalla todistuksella' (määrä, laatu, seuranta). Metsä- ja viljelyalueiden rakennuskäyttöön ottamisen määrää halutaan vähentää lisäämällä rakennettujen maa-alueiden kierrätystä ja käyttämällä maankäytön suunnittelussa maan käyttöönoton hierarkiaa (land take hierarchy); vältä – käytä uudelleen – minimoi - kompensoi. Tämä maankäyttöön otton hierarkia tulisi sisällyttää kaupunkien viherryttämissuunnitelmiin ja tukea sitä asianmukaisilla sääntelyaloitteilla sekä hierarkian vastaisten taloudellisten kannustimien vähittäisellä poistamisella. Jäsenmaiden tulisi asettaa vuoteen 2023 mennessä kansalliset vähentämistavoitteet rakentamattoman maan rakennuskäyttöön ottamiselle ja raportoida kehityksestä.

Komissio harkitsee maankäyttöä koskevan raportointivelvoitteen sisällyttämistä maaperän terveyttä koskevaan lainsäädäntöehdotukseen. Komissio aikoo antaa ohjeita siitä, miten vähentää maaperän sulkemista rakentamisella.

Ravinteiden ja hiilen kierron turvallisesti sulkemiseksi komissio aikoo v. 2022 tarkistaa yhdyskuntien jätevesien käsittelyä koskevaa direktiiviä, luettelo pinta- ja pohjavesiä pilaavista aineista, arvioida jätevesiliedirektiiviä ja hyväksyä integroidun ravinnehuoltosuunnitelman sekä arvioida tarvetta sisällyttää maaperän terveyttä koskevaan säädökseen tavoite ravinnehäviöiden vähentämiselle.

Komissio aikoo tuottaa LUCAS-maaperäseurannan avulla lisää tietoa maaperän monimuotoisuudesta ja antibiooteille vastustuskykyisten geenien esiintymisestä viljelymailla. Komissio pyrkii parantamaan Rion sopimusten välistä johdonmukaisuutta ja synergioita sekä maaperän monimuotoisuuden suojelua sopimusten piirissä. Komissio pyrkii vauhdittamaan maaperän monimuotoisuuden kartoitusta, arviointia, suojelua ja ennallistamista ja tukee FAO:n ”Global Soil Biodiversity Observatory”-hanketta. Komissio aikoo biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolten 15. konferenssissa edistää kansainvälistä aloitetta maaperän monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä.

Komissio pitää vesi- ja maaperäpolitiikkojen yhteensovittamista olennaisen tärkeänä ja harkitsee tätä koskevan vaatimuksen sisällyttämistä maaperän terveyttä koskevaan säädösehdotukseen. Se aikoo helpottaa jäsenvaltioiden tietojen vaihtoa maaperän, veden ja sedimentin välisistä yhteyksistä ja julkaista sedimentin kestävää hoitoa koskevia ohjeita. Jäsenmaiden tulisi paremmin integroida maaperä ja maankäyttö vesienhoitosuunnitelmiin ja tulvasuojelusuunnitelmiin käyttämällä luontopohjaisia ratkaisuja.

Maaperän ja maa-alueiden heikentymisen ehkäisy ja ennallistaminen

Komissio arvioi maaperän kestävää käyttöä maa- ja metsätaloudessa koskevien vaatimusten sisällyttämistä maaperän terveyttä koskevaan säädösehdotukseen. Se aikoo laatia jäsenvaltioita ja sidosryhmiä kuullen joukon kestäviä maaperän hoitokäytäntöjä hyvin monenlaisia maaperän ekosysteemejä ja maaperätyyppejä varten ja määritellä kestävämpiä maaperän hoitokäytäntöjä. Maaperän kestävä käytön käytäntöjä halutaan kehittää ja niiden käyttöä pyritään lisäämään neuvonnalla, demonstraatio- ja kokeiluhankkeilla sekä vapaaehtoisilla sitoumuksilla. Komissio ehdottaa, että jäsenmaat omalla kustannuksellaan tarjoavat maanomistajille ilmaisen maaperän analyysin (’TEST YOUR SOIL FOR FREE’). Ajatuksena on, että parempi tieto maaperän ominaisuuksista lisäisi maanomistajien valmiutta ottaa käyttöön hyviä käytäntöjä. Vuoteen 2023 mennessä komissio aikoo ehdottaa EU:n kestävä elintarvikejärjestelmää koskevaa lainsäädäntökehystä. Jäsenmaiden tulisi EU:n koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, ESR, koheesiorahasto) ja yhteisen maatalouspolitiikan kautta edistää maaperän suojelua, ennallistamista ja kestävä käyttöä.

Aavikoitumisen estämiseksi komissio esittää arviointimenetelmän ja indikaattoreiden kehittämistä aavikoitumisen ja maaperän huonontumisen arvoimiseksi, seurantaraportin julkaisemista maaperän ja aavikoitumisen tilasta viiden vuoden välein ja aavikoitumista estävien ja uudelleen viherryttämistä edistävien hankkeiden tukemista Afrikassa. Komissio aikoo ehdottaa jäsenmaille, että EU:n ilmoitetaan kärsivän aavikoitumissopimuksen mukaisesta aavikoitumisesta ja kannustaa jäsenmaita

asettamaan maaperän huonontumisen nollatasoa koskevia tavoitteita. Jäsenmaiden tulisi toteuttaa ilmastomuutokseen sopeutumisstrategian mukaisia toimia.

Komissio esittämät toimet hajakuormituksen ja paikallisen kuormituksen aiheuttaman maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi perustuvat Pellolta pöytään -, biodiversiteetti- ja kemikaalistrategiassa sekä saasteettomuustoimintaohjelmassa esitettyihin toimenpiteisiin. Komissio aikoo vuonna 2022 tarkistaa torjunta-aineiden kestävän käytön direktiiviä, arvioida jätevesiliedirektiiviä, rajoittaa tarkoituksellisesti lisättyjen mikromuovien ja ei-välttämättömien per- ja polyfluorattujen alkyyliaineiden käyttöä REACH-asetuksen avulla ja lisätä vuonna 2024 lannoitevalmistesäädökseen tiettyjen polymeerien biohajoavuutta koskevia kriteereitä sekä tarkistaa lannoitevalmisteiden haitallisten aineiden raja-arvoja vuonna 2026. Maaperän laadun ja monimuotoisuuden huomioon ottamista kemikaalien, lisäaineiden, torjunta-aineiden ja lannoitteiden riskinarvioinnissa komissio aikoo parantaa ja yhdenmukaistaa yhteistyössä Euroopan kemikaaliviraston (ECHA), Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA), Euroopan ympäristökeskuksen, EU:n yhteisen tutkimuskeskuksen ja jäsenvaltioiden kanssa

Maaperän pilaantumisen vähentämiseksi komissio harkitsee pilaantuneiden alueiden hallintaa koskevien sitovien säännösten sisällyttämistä maaperän terveyttä koskevaan säädösehdotukseen ja arvioi maaperän terveyttä koskevan todistuksen käyttökelpoisuutta kiinteistöjä koskevien liiketoimien yhteydessä. Muita toimia ovat jäsenmaiden ja sidosryhmien välinen vuoropuhelu ja tietojen vaihto riskinarviointimenetelmistä, prioriteettilistan laatiminen maaperää pilaavista erityistä huolta aiheuttavista ja/tai uusista huolta aiheuttavista pilaavista aineista, teollisuuspäästädirektiivin tarkistus 2022 ja ympäristövastuudirektiivin arviointi 2023.

Maaperää koskevan tiedon lisääminen

Maaperään ja maa-alueita koskevan tiedon parantamiseksi komissio aikoo tehostaa digitaalisten välineiden ja Copernicus-ohjelman käyttöä ja kehittää Euroopan kiinteistötietojärjestelmää (Land Information System for Europe – LISE) paikkatietoanalyysin tuotteiden avulla. Komissio kannustaa ja tukee jäsenvaltioita maatalojen kestävää ravinnehuoltoa koskevien välineiden käyttöönotossa. Maaperään liittyvien prosessien mallinnuskapasiteettia komissio parantaa Destination Earth –aloitteen puitteissa yhteistyössä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman Euroopan maaperäsopimusta koskevan mission kanssa.

Maaperän seurannan puutteiden korjaamiseksi komissio tulee harkitsemaan maaperän ja sen tilaa sekä sen monimuotoisuuden seurantaan koskevien säännöksiin sisällyttämistä maaperän terveyttä koskevaan säädösehdotukseen. Komissio harkitsee myös LUCAS-maaperäseurannan juridisen perustan vahvistamista maaperän terveyttä koskevassa säädösehdotuksessa. LUCAS-seurantatietoja aiotaan käyttää EU-laajuisesti yhtenäiseen maaperän orgaanisen hiilen pitoisuuden ja hiilivarastojen seurantaan täydentämään jäsenmaiden LULUCF-raportointia. Vuoden 2022 näytteenottokierroksella LUCAS-seurantaan aiotaan laajentaa pilaantuneisuuden ja hajakuormituksen seurannan osalta. European Soil Observatory (maaperää koskevan tiedon portaali) -hankkeessa tullaan tarkastelemaan maaperän seurannan puutteita, kehitetään indikaattoreita ja maaperän monimuotoisuuden seuranta.

Maaperätutkimusta tuetaan useissa Horisontti Eurooppa –puiteohjelman hauissa ja etenkin Euroopan maaperäsopimusta koskevan mission kautta. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla kehitetään maaperän parhaita hoitokäytäntöjä ja edistetään

tutkimustulosten saavutettavuutta ja käyttöönottoa. Tuntuva rahoitusta myönnetään maaperän monimuotoisuutta lisäävien ratkaisujen, maaperän huonontumisen torjuntaa ja uusien innovatiivisten kunnostamisessa käytettävien pilottiteknologioiden tutkimukseen.

Muutoksen mahdollistaminen

Komissio käynnistää vuoropuhelun julkisen, yksityisen ja rahoitussektorin kanssa selvittääkseen, miten voitaisiin parantaa maaperän huonontumista estävien toimien ja maaperän terveyden palauttamisen rahoitusta. Se aikoo julkaista vuonna 2022 oppaan maaperän suojeluun, kestäväan hoitoon ja ennallistamiseen käytettävissä olevista rahoitusmahdollisuuksista. Lisäksi komissio aikoo edistää investointeja hankkeisiin, joissa maaperää hoidetaan kestävästi eikä sille aiheuteta merkittävää haittaa EU:n luokitusjärjestelmäasetuksen ja sen nojalla annettavien delegoitujen säädösten mukaisesti.

Komissio aikoo yhdessä jäsenmaiden ja sidosryhmien kanssa parantaa yleistä tietoisuutta ja maaperää koskevaa osaamista kansalaisia osallistavilla toimilla, viestintä- ja koulutustoimien avulla, aktiivisella käytännön oppimisella sekä parhaiden käytäntöjen jakamisella.

Maaperän terveyttä koskeva säädösehdotus

Komissio on ilmoittanut täydentävänsä strategiaa vuoden 2023 aikana annettavalla maaperän terveyttä koskevalla säädösehdotuksella. Rakenteeltaan ehdotuksen kerrotaan olevan samankaltainen kuin vesipuitedirektiivi ja meristrategiapuitedirektiivi. Se tulee sisältämään tavoitteen maaperän tilalle vuonna 2050, määritelmiä, maaperän tilan arviointia ja seuranta koskevia säännöksiä, indikaattoreita maaperän tilan arvioimiseksi, maaperän kestäväan käytön sääntöjä, pilaantuneiden maa-alueiden tunnistamista ja kunnostamista sekä toimenpideohjelmia ja raportointia koskevia säännöksiä. Säädösehdotuksen valmistelu tulee sisältämään vaikutusten arvioinnin sekä laajan jäsenmaiden, Euroopan Parlamentin ja sidosryhmien kuulemisen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ei ole vielä tiedossa, miten Euroopan parlamentti aikoo käsitellä strategiaa.

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaoston ja elintarvike- ja maatalousjaoston kirjallinen menettely.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, jonka yhteydessä ei ole annettu lainsäädäntöehdotuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan siinä vaiheessa, kun strategiassa mainittu lainsäädäntöehdotus tulee myöhemmin vireille. Ehdotuksen toteuttamisesta johtuviin toimenpiteisiin liittyvistä resursseista linjataan normaaliin tapaan julkisen talouden suunnitelmia ja valtion talousarvioita koskevin päätöksin ja toimenpiteitä toteutetaan käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2021) 699 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Teija Haavisto, YM puh. 0295250201, teija.haavisto@gov.fi
Jaana Kaipainen, MMM puh. 0295162270, jaana.kaipainen@gov.fi

EUTORI-tunnus

EU/2021/1273

Liitteet**Viite**

Asiasanat	aavikoituminen, biodiversiteetti, ilmastonmuutos, kiertotalous, maankäyttö, maaperänsuojelu, maatalous, metsät, saastuminen, ympäristönsuojelu, ympäristö
Hoitaa	MMM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, OKM, OM, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV
